

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMSEL EDİNÇ

M. Ertan Gökmen

Özet

Bu çalışmanın amacı, dil öğretiminde kültürlerarasılık konusunu ele almak ve bu konuyu kültürlerarası iletişimsel edinç konusu perspektifinden değerlendirmektir. Kültürlerarası iletişimsel edinç ile, hem çokuluslu alanda çalışan kuruluşlarda çalışanlara çoklu kültürlülük ve kültürlerarası beceri edindirilmeye çalışılırken hem de dil öğretiminde öğrencilerin öğrendikleri dilde sadece dilsel değil kültürel olarak da yetkin olmaları hedeflenmektedir. Dil öğretiminde uygulanan anadil konuşucusunu taklit ettirmeye yönelik yöntemler yerine alternatif yöntemler öneren kültürlerarası iletişimsel edinç üzerinde bir çok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalarda, yabancı dil öğrencisinin o dilin anadil konuşucusunu taklit etmesinden çok, o dilin ait olduğu kültürün özelliklerini öğrenmenin yabancı dil öğretiminde daha başarılı sonuçlar alınacağı ileri sürülmektedir.

***Anahtar sözcükler:** kültürlerarası edinç, iletişim, kültürlerarası duyarlılık, değerlendirme*

(INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING)

Abstract

The aim of this study is to point out the importance of the acquiring the intercultural features in foreign language teaching through the intercultural communicative competence frame. Within the intercultural communicative competence, it is argued that owing ability of having intercultural understanding on cultural differences among one's own culture and the other's makes individuals multicultural or bicultural so that they could have the intercultural competency. There are numerous studies on intercultural communicative competence which are focused on an alternative methods against the imitating the language speaker by learning the cultural features in which the foreign language's cultural area.

***Keywords:** intercultural competency, communicative, intercultural sensitivity, assessment*

1. Giriş

Kültürlerarası edincin (intercultural competency) önemi iş dünyası ve dil eğitimi bakımından giderek artmakta ve buna koşut olarak da kültürlerarası edinç ve *kültürlerarası iletişimsel edinç- KİE*¹ (intercultural communicative competence-ICC) konusu üzerinde daha fazla çalışma ve araştırmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar, temel olarak, bireylerin çalıştıkları uluslararası işletmelerde kuracakları iletişimde ya da öğrencilerin öğrenmekte olduğu bir yabancı dilde yeterlik sağlayabilmek için eğitim yöntemleri belirlemeye ve gereksinimlerin neler olduğunu saptamaya dönük arayışları desteklemek içindir. Bu konuda, birçok bilim adamı tarafından çeşitli yöntemler ileri sürülmüştür. Bu çalışmada bu yöntemler özetle değinilmekte ve *kültürlerarası iletişimsel edincin* ne olduğu anlatılmaktadır.

Çoklu kültürel (multicultural) eğitimler ile bireylere kendi mensubu olduğu kültürel çerçeve haricindeki yabancı olduğu kültür alanlarının öğretilmesi hedeflenmektedir. Bu eğitimlerin bir hedefi de işverenlerin amacına yönelik olarak, çalışanlarının çok kültürlü çalışma ortamlarında yetkin ve yetenekli olmalarını sağlamaktır. Uluslararası nitelikli alanlarda çalışanların kendi kültürel özelliklerini tanıması kadar, çalıştıkları ülkelerin kültürlerini de bilmesi ve tanıması iş dünyasının artık zorunluluklarından biri olmaya başlamıştır. Dil öğretimi üzerine yöntem geliştirmeye çalışan araştırmacılar, dil öğretiminde de artık anadili konuşucularının taklit edilmesinden çok, dil öğrencisinin öğrendiği dilin kültürünü kavrayarak kültürlerarasılık becerisini geliştirmesine yönelik yöntemler üzerinde çalışmaktadır. Bu yöntemlerle öğretim müfredatı oluşturulmakta ve geliştirilen müfredat ile de dil öğrencilerinin iletişimsel yeterlik düzeyleri yükseltilmektedir.

2. Kültürlerarası İletişimsel Edinç Nedir?

Kültürlerarası iletişimsel edinç, başka dilsel kültüre sahip insanlarla, onların dillerinde etkili ve uygun bir biçimde iletişim kurma becerisidir. Bu terim birçok değişik alanda, ancak, benzer anlamlarda kullanılmaktadır. Bununla birlikte, bu anlama gelecek *küresel edinç* (global competence) *uluslararası edinç* (international competence), *çoklu kültürel edinç* (multicultural competence) vb. farklı terimler de kullanılabilir (Fantini 1995).

Hammer 2003'e göre kültürlerarası edinç, kültürlerarasılığa uygun olarak davranma ve düşünme becerisidir. Bu becerinin gelişmesi ve kullanılması için bireylerde kendi kültürleri ve diğer kültürler hakkında duyarlılık olması gerekir ki, Hammer bu duyarlılığı *kültürlerarası duyarlılık* (intercultural sensitivity) olarak tanımlamaktadır. Hammer 2003'e göre, kültürlerarası duyarlılık, kültürel farklılıklarla ilgili olarak deneyimleme ve farkında olma becerisidir (Hammer 2003:422).

¹ Kültürlerarası iletişimsel edinç terimi için bundan sonra KİE kısaltması da kullanılacaktır.

KİE'nin geliştirilmesi, eğitimciler ve öğrenciler için değişimi ve atılımı da beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda, KİE üzerine yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların sonucunda elde edilen bilgiler, bireylere ilginç açımları da beraberinde sunmaktadır. Kültürlerarası edinç, kişinin kendi dünya görüşü sınırlarını aşmak için bir şans sunmaktadır. Başka kültürleri deneyimlememiş ya da başka bir dil aracılığıyla iletişim kurmanın zorluğunu yaşamamış birisi, genelde, içinde var olduğu çevre konusunda da duyarsızdır.

Diğer dünya algılayışlarına dönük olumlu gözlemler, bireylerin diğer insanlarla arasındaki farklılıklar ve benzerlikler konusundaki bakış açısını ve anlayışını değiştirebilme imkanı sağlamaktadır. Bu tarz bir *değerler dizisi* (paradigm) değişikliği Aquarian Conspiracy (Ferguson 1980)'de *dünyadaki, kafada ve kafanın içinde oluşabilecek en büyük devrim* olarak açıklanmaktadır. Fakat bunun oluşabilmesi ve bizlerin daha iyi *küresel katılımcı* (global participant) olabilmemiz için eğitilmemiz gerekmektedir. Bu sayede de, kendi *kalıtımızı* (heritage) da anlayabilme gücümüz artmakta ve hem de başka kültürleri kendi koşullarında anlamak ve empati kurabilme becerisi oluşmaktadır (Fantini 1995:32).

Burada edinç teriminin anlamını açıklamak doğru olacaktır: *edinç* (competency), yetkin olma niteliği ya da durumu, yetenek, uygunluk, kabiliyet, güç gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Kerka 1998 edincin bireyselleştirilmiş olduğunun altını çizmekte ve bireylerin, bildiği ve yapabildiği *çıktıları* (outcome) vurguladığını belirtmektedir. Edinç bu çıktıları gerçekleştirebilmek için esnek yollar içermektedir. Bu da, gerçekleştirilecek olan nesnelere ve ölçmenin hayata geçirilmesini mümkün olduğunca belirginleştirmektedir. Bu alanın karşısında olanlar, edinç temelli eğitimin aşırı azaltıcı, dar, katı olduğunu, bununla birlikte kuramsal, deneysel ve eğitimsel olarak bozuk olduğunu iddia etmektedirler. Aynı zamanda, görevler arasındaki bağlantıları, performansı belirginleştiren nitelikleri, anlamı, niyeti, eylem düzenini, performans bağlamını ve kişilerarası ve etik görünüş etkilerini reddetmektedirler (Smith 2005).

Kültürlerarasılık herhangi bir dil öğrencisine daha önceki yöntemlerde verilmeye çalışılan bireylerarasılığın eğitim düzlemindeki karşıtı olarak da düşünülebilir. Geçmişte kullanılan dil öğretim yöntemleri, öğrenilen dilin ait olduğu kültürü öğretmekten çok, o dili konuşan bireylerin dilsel becerilerini taklit etmeye yöneliktir.

Şüphesiz, edinç yaklaşımı, kontrol listesi yapmaya izin verir ve minimum performans düzeyinin yüksek çıtalı hedefler oluşturmak ya da mükemmellik standardı için uğraşmaktan daha kabul edilir olması gerektiğini tavsiye etmektedir. Ancak, burada istenen edincin bilgi, davranış, beceri ve performansın sergileneceği bağlam içindeki değer, karmaşık bir bileşkesi olan tümleşik ya da bütünsel olan bir yaklaşım olduğu da bir gerçektir.

Bhawuk ve Brislin (1992:416), bir diğer kültürde etkili olabilmek için kişi, başka kültürlerle ilgilenmeli, kültürel farklılıkları ayırt edebilecek yeterli duyarlılıkta olmalı ve başka kültürlerle ait kişilere saygılı olmak için kendi davranışlarını düzeltebilme isteğine sahip olunması gerektiğinin önemini vurgulamaktadırlar.

Kültürlerarası konuşucu, farklı kültürel orijine ve kimliğe sahip insanlarla etkileşim kurma kabiliyetine sahip kişi olarak tanımlanmıştır.

Diğer diller ve kültürlerle olan ilişki, *kültürlerarası iletişimsel edincin* gelişmesine mükemmel bir fırsat yaratmaktadır. Uzmanlaşma sürecine girildiğinde KİE'nin geliştirilmesi, normal şartlar altında süreklilik gerektiren çok uzun bir işlem olarak devam etmektedir. Bazen bu işlem belli dönemlerde gerileme ve durgunlaşma da gösterebilmektedir. Ayrıca, bu süreklilik içerisinde her zaman bir son nokta bulunmamaktadır. Farklı bireyler, farklı amaçlara sahip olmakta ve her birey farklı yetkinlik seviyelerine ulaşmaktadır. Bazıları öğrendiği kültürün yerlisi gibi davranış sergileyebildiği gibi bazıları karşı kültürü kabullenme düzeyinde kalabilmekte, bazıları da sadece kendisini yaşatacak kadar diğer kültürler hakkında bilgiye sahip olabilmektedirler.

3. Kültürlerarası Duyarlılık Gelişmeli Modeli

Kültürlerarası edincin önemi, hem küresel bağlamda ve hem de yerel bağlamlarda kabul edilmektedir. Araştırmacılar kültürlerarası edincin öneminin artmasıyla birlikte, bu edincin daha iyi anlaşılması ve üzerinde çalışılması için çok çeşitli çerçeve çalışmalar ve yöntemler ileri sürmektedirler. Bennett 1993 da kendi oluşturduğu *Kültürlerarası Duyarlılık Gelişmeli Modeli-KDGM²* (Developmental Model of Intercultural Sensitivity-DMIS)'te kültürlerarası edincin boyutlarının daha iyi anlaşılması için bir çerçeve oluşturmuştur.

Karşıt-kültürel (cross-cultural) araştırmalar, hem ülke içi hem de ülke dışı bağlamlarda kültürlerarası edincin önemini belirtirken, Bennett 1993 tarafından yapılan çalışmada kuramsal bir çerçeve önerilmiştir. Bu kuramsal çerçeveli çalışma, KDGM'de açıklanan kültürel farklılıklar doğrultusunda oryantasyonu ölçebilmek için oluşturulan *kültürlerarası gelişim envanteri-KGE* (Intercultural Development Inventory-IDI)'yi ileri sürmüştür. Bu çalışmanın sonucunda 50 (10 ek demografik madde ile) maddelik ve yazılı olarak uygulanan bir çalışma ortaya çıkmıştır.

KDGM *kültürel farklılık doğrultusunda oryantasyon* olarak tanımlanabilecek ilerlemeli bir dünya görüşünü ifade etmektedir. Ayrıca, KDGM artarak daha sofistike bir hal alan kültürlerarası deneyimleri içermektedir.

3.1 Kültürlerarası Duyarlılık Gelişmeli Modeli'nde Oryantasyon Aşamaları

² *Kültürlerarası Duyarlılık Gelişmeli Modeli* terimi için bundan sonra *KDGM* kısaltması da kullanılacaktır.

Bennett KDGM’i iki bağlamda incelemektedir. Bunlardan birincisi bireyin kendi kültürü merkezli olarak ele aldığı etnosantrik oryantasyon ve bireyin kendi kültürünü diğer bağlamlarda değerlendirdiği etnorölatif oryantasyondur (Bennett 1993:22-29).

3.1.1 Etnosantrik Oryantasyon

Birey kendi kültürünü temel kültür olarak görmekte ve diğer kültürleri kendi kültürü çerçevesinden bakarak değerlendirmektedir. Etnosantrik oryantasyon 3 dünya görüşünü içermektedir:

1. Kültürel farklılığı *reddetme* (denial), kişinin kendi kültürünü yegane kültür olarak değerlendirdiği durumdur. Diğer kültürlerden, farklılıklara karşı psikolojik ve/veya fiziksel olarak kalkan oluşturularak sakınılmaktadır. Aynı zamanda, diğer kültürler de tamamen göz ardı edilmemektedir. Sonuç olarak, kültürel fark, ya tam anlamıyla deneyimlenmemiştir ya da bireyin konumu ‘yabancı’ veya ‘göçmen’ gibi, bir düzlemde yer almaktadır. *Reddetme* basamağında olan kişiler, eğer kendilerini etkilerse, bunu agresif bir biçimde ortadan kaldırma eğiliminde olsalar bile, genelde, kültürel farklılıkla ilgili değildir. Bennett 1993, kültürel farklılığı, *reddetme* ile tek kültür temelli sosyalleşmenin tipik kusurlu bir durumu olarak açıklamaktadır.

2. Kültürel farklılığa karşı *savunma* (defense), bir kişinin kendi kültürünü ya da etkileşimde bulunduğu kültürün yegane iyi kültür olduğunu düşündüğü durumdur. Dünya ‘biz’ ve ‘onlar’ olarak organize edilmiştir. ‘Biz’ üstün olan, hükmeden, ‘onlar’ ise, alt tabaka, hükmedilendir. *Savunma* eğilimi içinde olan kişiler, kültürel farklılık tarafından tehdit edilmektedir ve böylece diğerlerinin kendi ev sahipleri, misafirleri olup olmadığı ya da kendi toplumlarının yeni üyeleri olup olmadıklarını da dikkate alarak, diğer kültürlerin ‘yüksek tehlikesini’ dikkatle izlemektedirler. *Savunma* perspektifine sahip kişilerce deneyimlenen kültürel farklılık hala basmakalıptır. Ancak, *reddetme* durumundaki kişilerle karşılaştırıldığında *Savunma* durumundakiler daha gerçekçi görünürler. *Savunma*’nın bir türü de *terslik* (reversal)’tir ve adapte edilen kültürün kendi öncelikli toplumsallaşmasına göre daha üst bir kültür olduğu düşünülmektedir. *Terslik* tıpkı *savunma* gibidir ve *savunma*’daki ‘biz’ ve ‘onlar’ dünya görüşünü yansıtan kutuplaşmayı aynen yansıtır. Ancak, *savunma*’dan farklı olarak diğer kültürleri kendisi için bir tehdit olarak görmez.

3. Kültürel farklılığı *küçümseme* (minimization), bir bireyin kendi kültürüne ait dünya görüşünün evrensel olduğunu düşünme durumudur. Bu kadar kesin bir düşünce, derin kültürel farklılıkların gizli kalmasına sebep olur. Bunun sonucunda, diğer kültürler önemsiz ve hayali olarak değerlendirilebilmektedir. *Küçümseme* eğilimindeki kişiler diğer kültürlerle kendi kültürü arasında kimi benzerlikler olmasını beklerler ve kendi beklentilerine uydurmak için, başkalarının davranışlarını düzeltme konusunda ısrarlı olurlar. *Savunma*’daki kültürel farklılıklarla ilgili tehditler, farklılıkların benzer ulamlara denklenmesiyle etkisiz hale getirilmektedir. Benzerlik deneyimi, belli dini,

ekonomik ya da felsefi kavramların öngörülen karşıt-kültürlü uygulanabilirliğinde de gözlemlenebilir. *Küçümseme* eğiliminde ve özellikle baskın kültürden olan insanlar, kendi kültürlerinin tanınmasını ve o kültüre ait insanlara verdiği kurumsal ayrıcalığı gizleme eğilimindedir.

3.1.2 Etnorölatif Oryantasyon

Etnorölatif oryantasyon, bireyin kendi kültürünü diğer kültürel bağlamlarda deneyimlediği basamaklardır. Bu basamaklar 3 farklı eğilimden oluşmaktadır:

1. Kültürel farklılığı *kabul* (acceptance), kişinin kendi kültürünü, denk özellikli karmaşık dünya görüşleri içinden sadece bir tanesi olarak kabul etmesi durumudur. Bu dünya görüşüne sahip insanlar, kültürlerarası farklılıkları önemsemeyen (kendi kültürü de dahil) ve üst düzeyde bir bilinçle kendi kültüründen olmayan bireylerin olduğunu ve onların da birer insan olduklarını kabul etmektedirler. *Kabul*, *uyum* (agreement) anlamında değildir. Kültürel farklılık olumsuz olarak yargılanabilir ama yargı etnosantrik değildir. *Kabul* eğilimi içinde yer alan insanlar kültürel farklılık konusunda meraklı ve saygılıdır (Hammer, 2003:425). Burada çözülmesi gereken esas konu 'değer göreceliği'dir. Kültürel bağlamdaki değerlerin göreceliğini kabul etmek için, insanların böylesi bir görecelik içinde etik bağlantının nasıl oluşturulacağını anlaması gerekmektedir.

2. Kültürel farklılığa *uyma* (adaptation), başka bir kültürü algılama ve o kültüre ait davranışlara teslim olmaktır. Kişinin dünya görüşü, diğer dünya görüşlerine ait yapıları da kapsayacak biçimde genişlemektedir. *Uyma* sürecindeki kişi, 'başka gözler aracılığıyla' dünyaya bakabilmekte ve başka kültürde daha etkili iletişim sağlayabilmek için davranışlarını değiştirme eğiliminde olabilmektedir. Bir başka deyişle, *uyma*'daki kişi empati oluşturabilmektedir. Çerçeve değiştirme işlemi derinleşirse ve alışkanlık haline alırsa artık *ikikültürlülük* (biculturality) ya da çoklu kültürlülüğün temelleri de atılmış olmaktadır.

3. Kültürel farklılıkta *tamamlık* (integration), bir kişinin deneyimlerinin, başka dünya görüşlerine dahil olma ve dışına çıkma gibi hareketlenmeleri kapsayacak kadar genişleme durumudur. *Tamamlık* konumundaki kişi, kendi *kültürel özgünlüğü* (cultural marginality) ile ilgili konularla uğraşmaktadır. Bu basamak, kültürlerarası edinç açısından, bir çok durumda *uyma*'dan daha iyi değildir, ancak, baskın olmayan azınlık gruplarında, uzun süreli sürgünlerde ve *küresel göçebelerde* (global nomads) yaygındır.

4. Kültürlerarası İletişimsel Edinç Bileşenleri

KİE bir çok bileşeniyle karmaşık bir olgudur. Bu bileşenler aşağıdaki gibi verilebilir:

• Özellik çeşitliliği: KİE'nin en çok değinilen özellikleri, *esneklik* (flexibility), huy (humor), *sabır* (patience), *açıklık* (openness), *ilgi* (interest), *merak* (curiosity), *empati*

(empathy), *belirsizlik karşısındaki tolerans* (tolerance for ambiguity) ve *yargının bekletilmesi* (suspending judgment)'dir.

- KİE beceriyi 3 alanda ele almaktadır:
 1. İlişkiler kurma ve sürdürme becerisi
 2. En az kayıp ve bozulma ile iletişim kurma becerisi
 3. Karşılıklı ilgi ve gereksinimleri karşılamak için işbirliği yapma becerisi
- KİE'nin dört boyutu bulunmaktadır. Bunlar:
 1. *Bilgi* (knowledge)
 2. *(olumlu) tutum* ((positive) attitudes)
 3. *Beceriler* (skills)
 4. *Uyanıklık* (awareness)
- İkinci bir dilde beceri:

İkinci bir dil ya da yabancı bir dilde iletişim becerisi KİE'nin geliştirilmesi için önemlidir. Başka bir dile sahip olmak, bir kişinin nasıl algıladığını, kavramlaştırdığını ve kendisini ifade ettiğini belirginleştirmektedir. Bu iletişim becerisi başka alternatif iletişim stratejileri geliştirmeyi mümkün kılmaktadır. Bu beceri, bir kişinin dünyayı nasıl algıladığı konusunda kendisini aşmak ve dönüşüm sağlamanın yolunu açmaktadır. İkinci bir dile sahip olmamak, ya da çok az seviyede sahip olmak, kişiyi dünyadaki başka kültürler üzerinde düşünmekten alıkoyar ve bunun sonucunda da birey, kültürlerarası deneyimlerin en değerli görüşlerinden birinden mahrum kalabilir.

4. Kültürlerarası İletişimsel Edinci Değerlendirme

Kültürlerarası edincin tanımlandığı, izlendiği ve değerlendirildiği kriterler her zaman açık ve tutarlı değildir. Bir çok değerlendirme çeşidi bulunmaktadır. Test bunlardan biridir. Testlerin de kendi içinde bir çok türü bulunmakta ve bir çok işleve hizmet etmektedir.

Öğrencilerin bilgi edinimlerini değerlendirmek çok zor değil gibi görünmektedir. Olguları test etmek kolaydır ancak, buradaki esas zorluk hangi olgunun önemli olduğuna karar vermektir. Örneğin, öğrenciler belli bir ülkenin sosyal etiketini ve nezaketi mi öğreneceklerdir? Öte yandan, baskın sosyal sınıflardan ya da etnik grup ya da cinsel gruplardan hangisinin sosyal etiketini öğrenmeleri gerekmektedir? Ya da tarihi olguları mı öğreneceklerdir? Eğer tarihi olgularsa, kimin tarihini?

Öğrencilerin bilgi ve anlayışlarını değerlendirmede birçok yöntem bulunmaktadır. Tarihi olguları hatırlamanın test edilmesinden ziyade, olayları tartıştıkları yazılı raporlardaki tarihi anlama ve duyarlılıklarını değerlendirmek daha doğrudur. Benzer bir yaklaşım daha önce edebiyat öğretmeni ya da öğrencisi olan bir çok dil öğretmenine yakın gelecektir.

Ancak, sorun bilgisel ve olgusal geri çağırmanın Ortak Avrupa Çerçeve Programının sosyo-kültürel olarak tanımladığı düzlemde karşımıza çıkmaktadır. Diğer düzlemler farklı olarak tanımlanmakta ve kültürlerarası edinc olarak ele alınmaktadır. Kültürlerarası edincin eğitim düzleminde değerlendirilmesi gereken konular, Byram 2003 ve Sercu 2004'e göre Byram 1997'de beş madde altında farklı boyutlarda ele alınmıştır:

► **Davranışlar (attitudes):** diğer kültürler hakkındaki inanmazlığını durdurmak için merak, açıklık ve hazırlık (*savoir être*)

► **Bilgi (knowledge):** kendi sosyal grupları ve onların üretimleri ile kendi ülkesinde ve muhatap olunan kişinin ülkesindeki uygulamalar, toplumsal ve bireysel ilişki üzerine genel işlemler (*savoirs*)

► **İlişki kurma ve yorumlama becerisi (skills of interpreting and relating):** başka bir kültürden herhangi bir dökümanı ya da bir olayı yorumlama becerisi ve bunları açıklayarak kendi kültüründe olan dökümanlarla ilişkilendirebilme (*savoir comprendre*)

► **Karşılıklı etkileşim ve keşfetme becerisi (skills of discovery and interaction):** bir kültüre ait yeni bilgileri edinebilme becerisi ve kültürel uygulamalar ile eşzamanlı iletişim ve etkileşim sınırları içerisinde tutum, beceri ve bilgileri işlemleyebilme becerisi (*savoir apprendre/faire*)

► **Eleştirel kültürel uyanıklık/siyasi eğitim (critical cultural awareness/political education):** eleştirel değerlendirme becerisi ve belirgin ölçüt perspektifi temelinde kişinin kendi ülke ve kültürü ile diğer ülke ve kültürlerdeki uygulamalar ve üretimler (*savoir s'engager*) (Sercu 2004:77, Byram 2003:62).

Sercu bu modele, yabancı bir dilde iletişimsel beceriyi de ekleyerek katkıda bulunmuştur (Sercu 2002: 63).

Böylece, değerlendirme bilgisi, açıklanamayan konuların sadece küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Değerlendirme için gereken, öğrencinin yeteneklerini ortaya çıkarabilmek, bilinmeyeni bilinen yapmak ve bakış açısı değişikliği üzerinden hareket etmektir.

Bütün bu konular içinde en zor olanı, öğrencilerin tutumlarını değiştirip değiştirmediklerinin ve bilmedikleri ve kendileri için farklı olan konularda daha toleranslı olup olmadıklarının değerlendirilebilmesidir. Bu duygusal ve dürüst bir değişimdir ve değerlendirilebilse bile hoşgörüyü ölçebilmek için çaba harcamamız gerektiği iddia edilebilir. Eğer değerlendirme bir öğretmen tarafından yapılan ölçme ve yargı anlamına geliyorsa bu görüşte olunabilir ama bunun sadece bir tür değerlendirme olduğu unutulmamalıdır. Ancak, eğer değerlendirme, test ve geleneksel olarak sınavlar değilse tüm bunların yerine öğrencilerin edinc kayıtlarının oluşturulması yani portfolyo yaklaşımı mümkündür (Byram 1997).

Sonuç

Kültürlerarası iletişimsel edinç, hem küresel dünyamızda başka kültürleri öğrenmek, hem de çok kültürlü ülkelerde farklı kültürden insanların birbirlerini tanımaları ve iletişim kurmaları açısından kolaylıklar sağlamaktadır. Bireyler çok kültürlü dünyada yaşamaya hazırlıklı olmaları gerektiğinden kültürlerarası edinç çalışmaları giderek önem kazanmaktadır. Bu bakımdan, gerek iş dünyasında, gerek eğitim alanında bireylerin dereceli olarak kültürlerarası kimlik özelliği kazanmış olmalarına önem verilmektedir. Kültürlerarası edincin herhangi bir derecesinde olan bir kişi, hem kendi toplumunda hem de başka toplumlarda, diğer kültürlerle arasında ilişkileri görebilen ve aynı zamanda, hem diğer kültürlerden insanlar hem de o kültüre ait insanlar için yorum yapabilen ve uzlaştırıcı olmayı becerebilen kişi oldukları için tek kültürlülükten kurtulmuş, çoklu kültürlü dünyada var olabilmeyi başarabilen kişidir. Kültürlerarası edinç vasfına sahip kişi, aynı zamanda, kendisinin ya da başkalarının kültürlerini eleştirel ve çözümsel olarak anlayabilme becerisine sahip olma yanında, kendi bakış açıları bakımından bilinçliliğe de erişmektedir. Sonuç olarak, iş hayatında ve özellikle dil öğretiminde, bireylerin kendi kültürlerinin dışındaki kültürlerle de açık olmaları, bireyleri diğer ülkelerle ilişkilerde ve kendi ülkelerinde farklı etnik gruplarla iletişim kurmalarında kolaylık sağlayacaktır.

Kaynakça

- Bennett, M. 1993. Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity, *Education for the Intercultural Experience* (Der: Michael Paige). s: 21-71. Yormouth, ME: Intercultural Prens.
- Byram, M. 1997. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*: Clevedon: Multilingual Matters.
- _____ 2003. *On being Bicultural and Intercultural: Intercultural Experience and Education*, Great Britain: Multilingual Matters Ltd.
- Bhawuk, D. P. S., & Brislin, R. 1992. The measurement of intercultural sensitivity using the concepts of individualism and collectivism. *International Journal of Intercultural Relations*. 16(4). 413-436.
- Fantini, A.E. 1995. *A Central Concern: Developing Intercultural Competence*, Report by the Intercultural Communicative Competence Task Force Brattleboro, VT, USA: World Learning.
- Hammer, M.R. et al. 2003. Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory *International Journal of Intercultural Relations*. 27. 421-443
- Perry, W. B. 1970. *Forms of intellectual and ethical development in the college years: A scheme*. New York: Holt.

- Sercu L. 2002. Autonomuous learning and the acquisition intercultural communicative competence: some implications for course development, *Language, Culture and Curriculum*. 15 (1) .61-74
- _____ 2004. Assessing intercultural competence: a framework for systematic test development in foreign language education and beyond: *Intercultural Education*, Vol. 15. No. 1. Carfax Publ.
- Smith, T. C. 2005. Fifty-One Competencies for Online Instruction: *The Journal of Educators Online*. Volume 2. Number 2.